

# Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2025

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
- 4 Keskeiset opit valtuustokaudelta

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2026

- 5 Strategian painopisteet ja linjaukset
- 6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- 7 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 8 Suunnitelman laatijat
- 9 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

## TIIVISTELMÄ

Puumalan hyvinvointikertomus vuodelta 2025 sisältää useita myönteisiä asioita menneeltä vuodelta. Merkittävimpänä lienee HYTE-kertoimen positiivinen kehittyminen. Taloudessa indikaattorit näyttävät positiivisia merkkejä. Tuloerot ovat hieman kasvaneet GIN-kertoimen mukaan. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa maltillisesti, mutta samalla toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus ja työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on laskussa.

Kouluterveyskyselyihin perustuvat indikaattorit ovat alttiita ikäluokkien väliselle heilahtelulle, pienet ikäluokat altistavat indikaattorit voimakkaalle heilahtelulle. Joltain osin tuloksia ei ole esitettävissä lainkaan.

Kiitettävää on kuitenkin tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen. Moniammatillinen yhteistyö ja toiminta on pienen kunnan etu. Tämä tulee hyvin esiin kertomuksen toimenpidetaulukossa.

## JOHDANTO

Tässä asiakirjassa tarkastellaan Puumalan ja puumalalaisten hyvinvoinnin tilaa vuonna 2025. Hyvinvoinnin tila pohjautuu pääosin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Sotkanet.fi-tietokannasta saataviin tunnuslukuihin. Tarkastelunäkökulma kohdentuu terveyden ja hyvinvoinnin ohella talouteen, HYTE-kertoimiin ja elinvoimaan. Oman osuutensa tarkastelusta saavat niin lapset, nuoret ja lapsiperheet, nuoret ja nuoret aikuiset, työkäiset kuin ikäihmisetkin. Perusindikaattoreiden ja täydentävien tunnuslukujen osalta vertailua tehdään lähiseudun muihin kuntiin. Vertailuun on otettu mukaan Sulkavan kunta, Mikkelin seutu ja Etelä-Savon hyvinvointialue. Mukana vertailussa on myös vertailukuntia, jotka ovat väestömääriltään ja ikärakenteiltaan Puumalan kaltaisia kuntia.

# OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2025

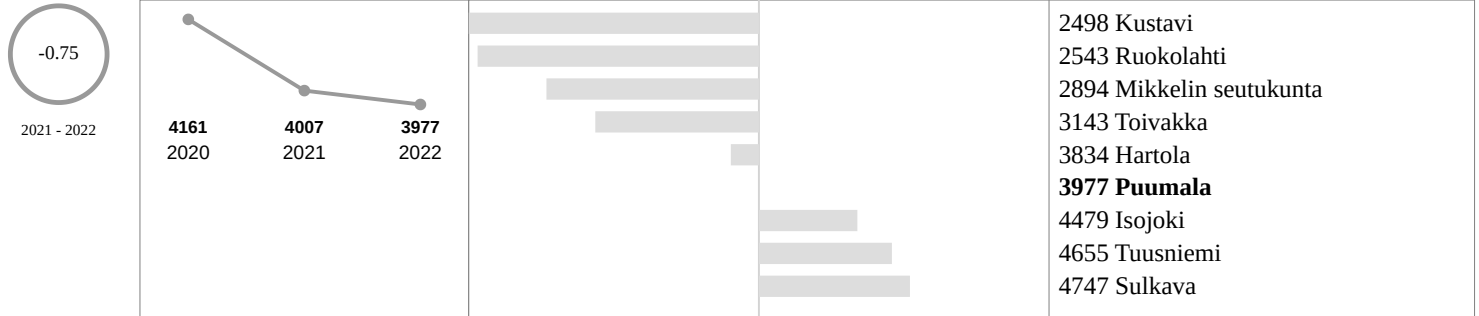
## 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

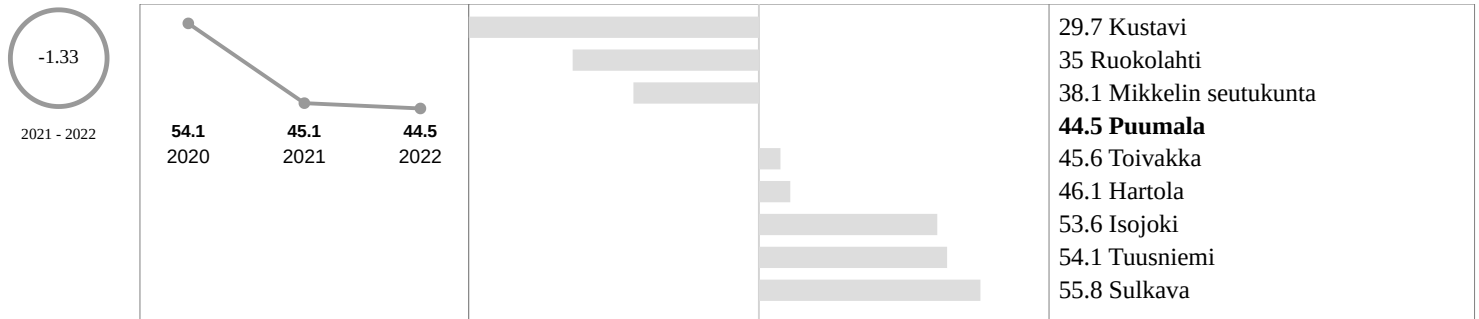
**Talous**

**Tulot**

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas (-2022)



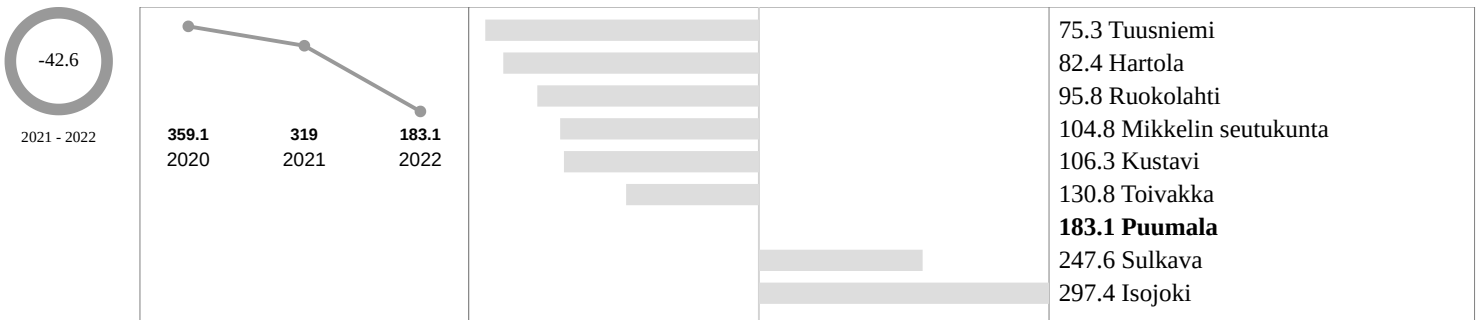
Valtionosuudet, % nettokustannuksista (-2022)



Vuosikate, euroa / asukas (-2022)



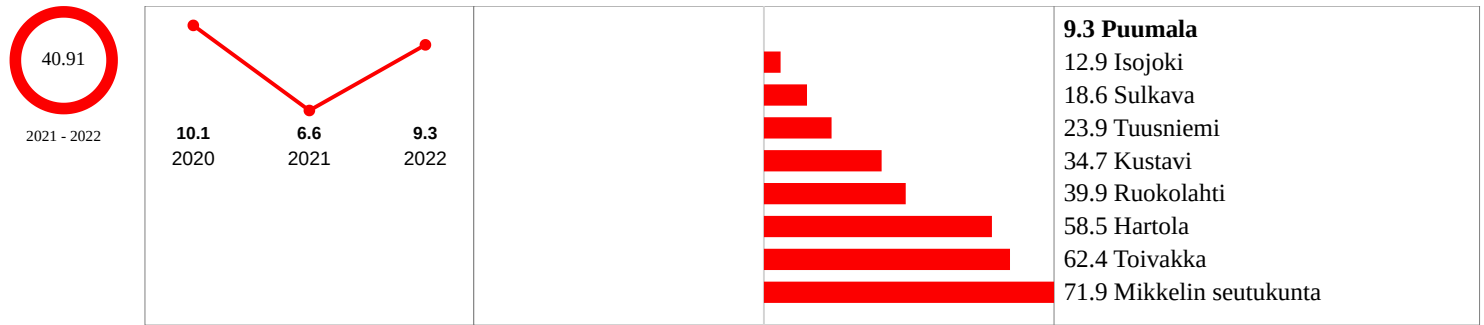
Kuntien vuosikate, % poistoista (-2022)



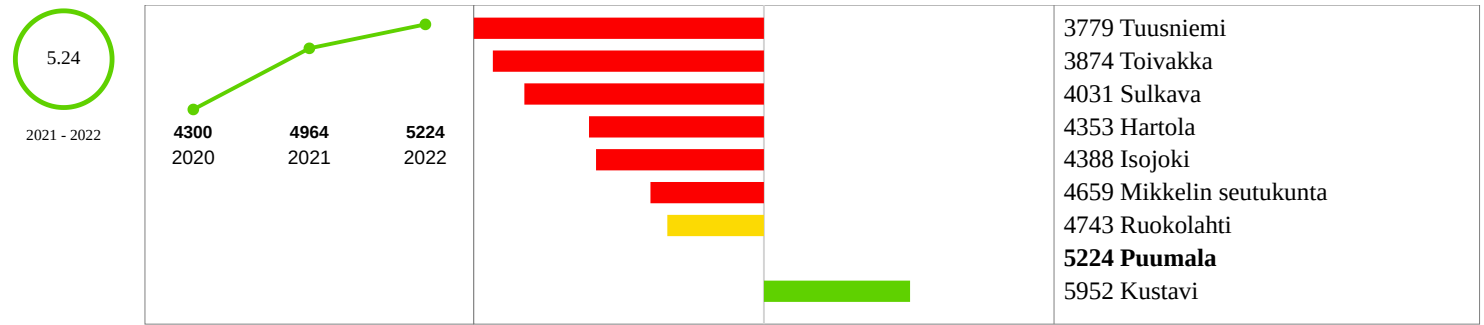
Lainakanta 31.12., euroa / asukas (-2022)



Suhteellinen velkaantuneisuus, % (-2022)



Verotulot, euroa / asukas (-2022)

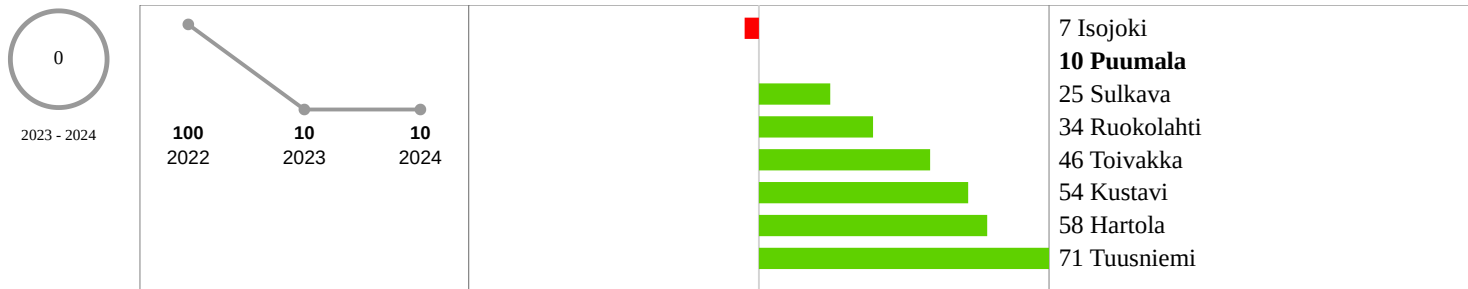


HYTE-kerroin

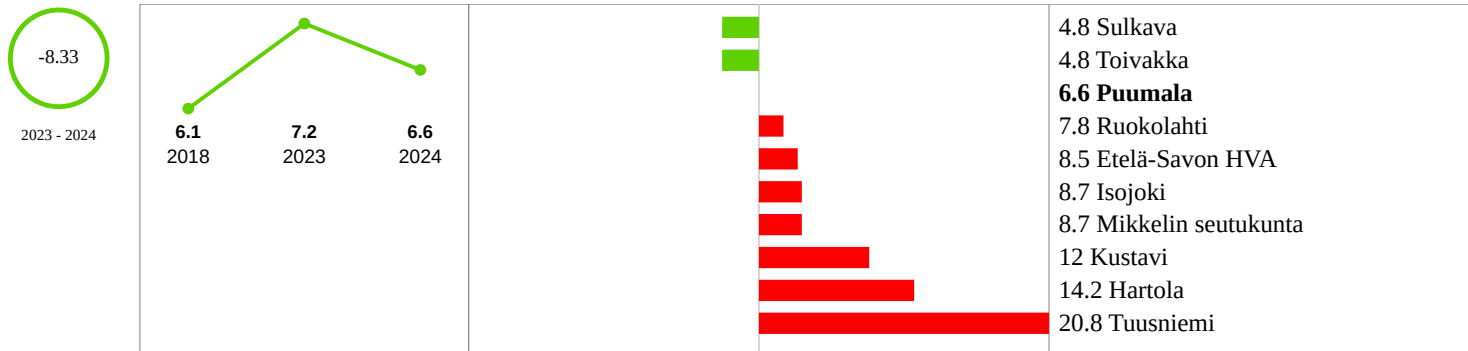
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori



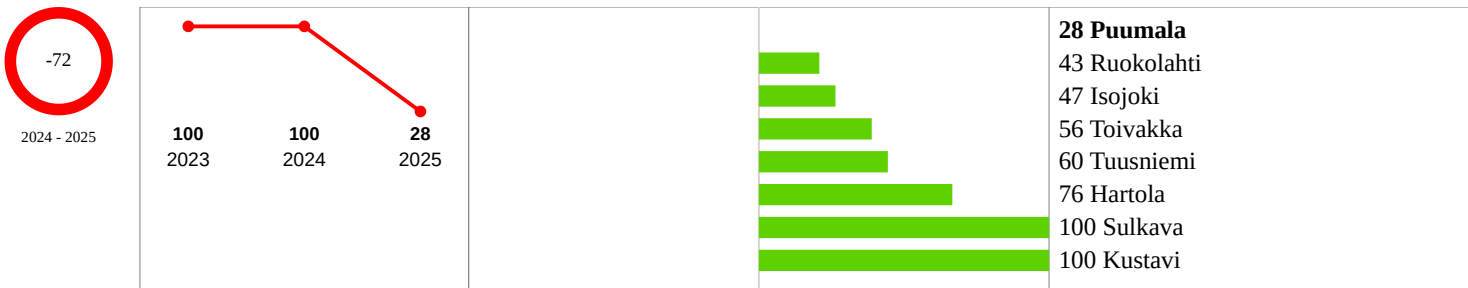
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori



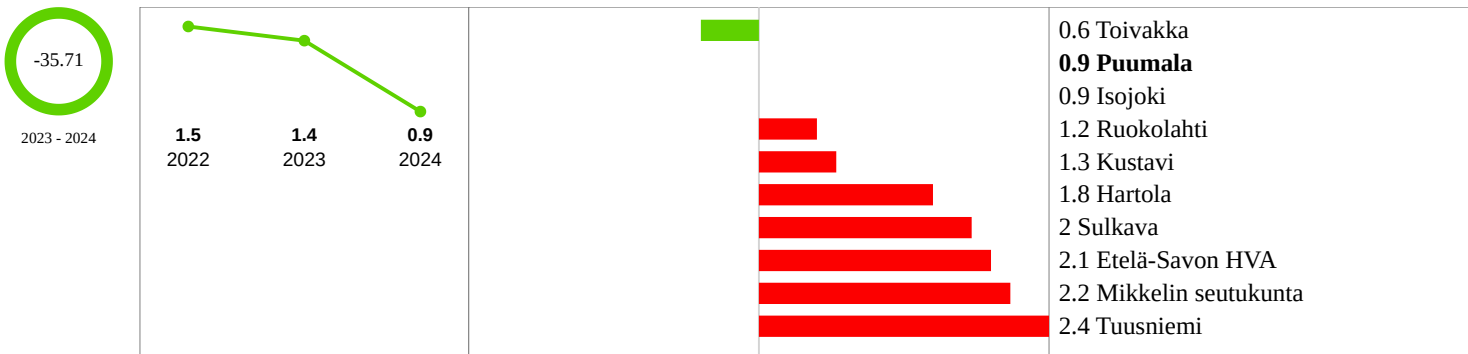
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



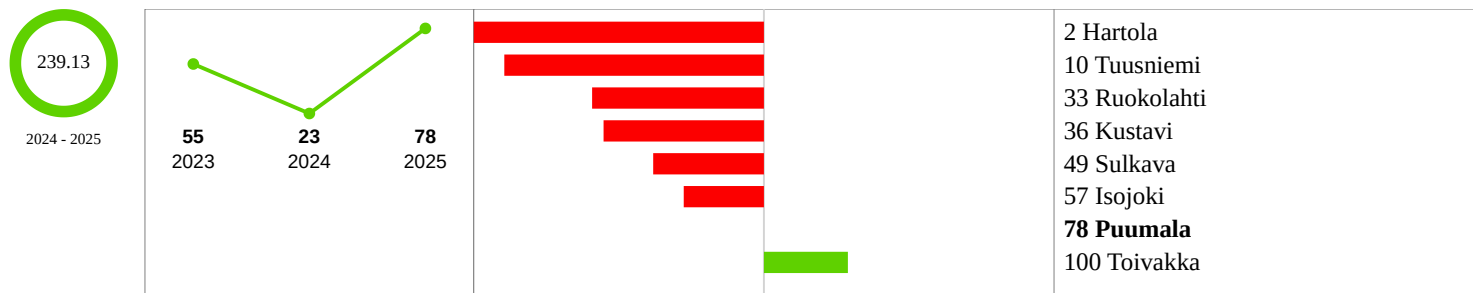
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori



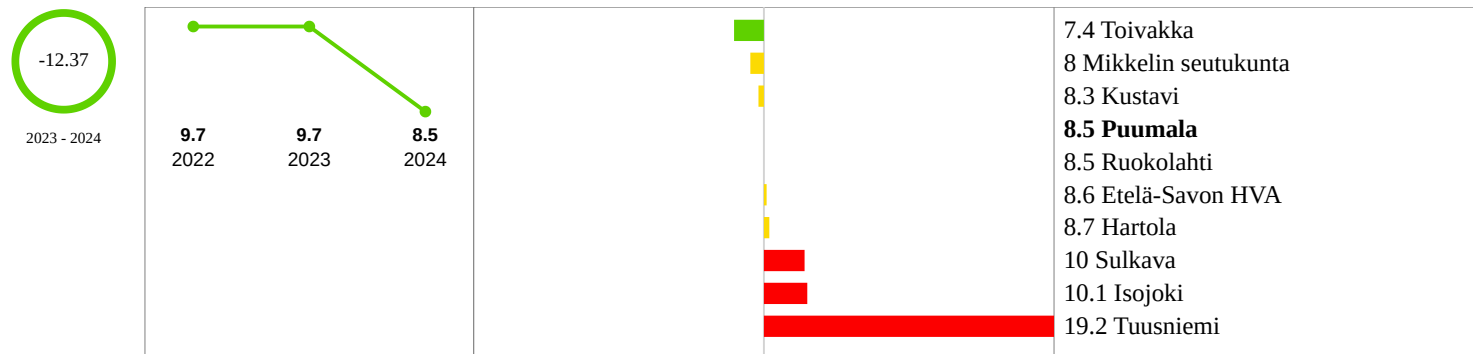
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



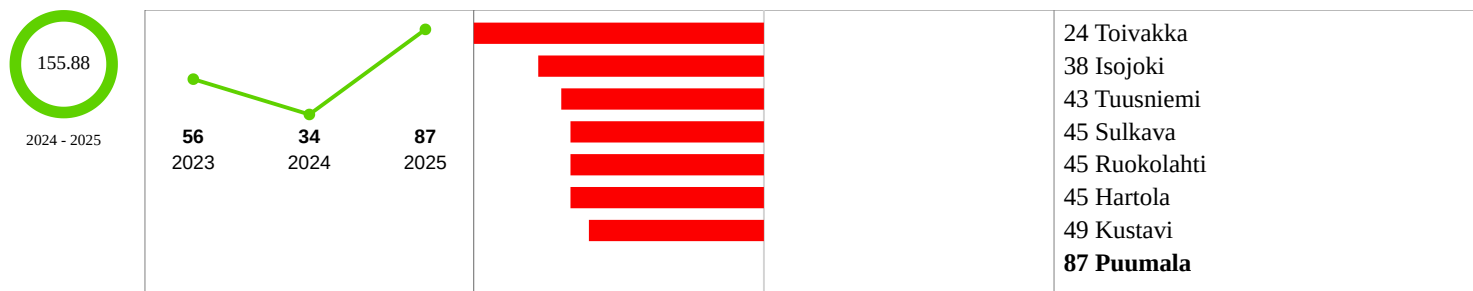
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori



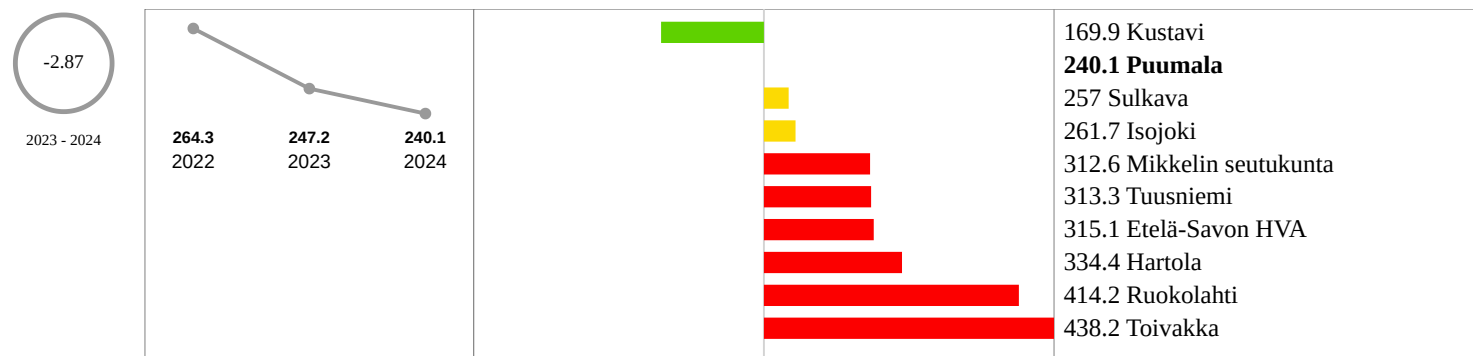
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



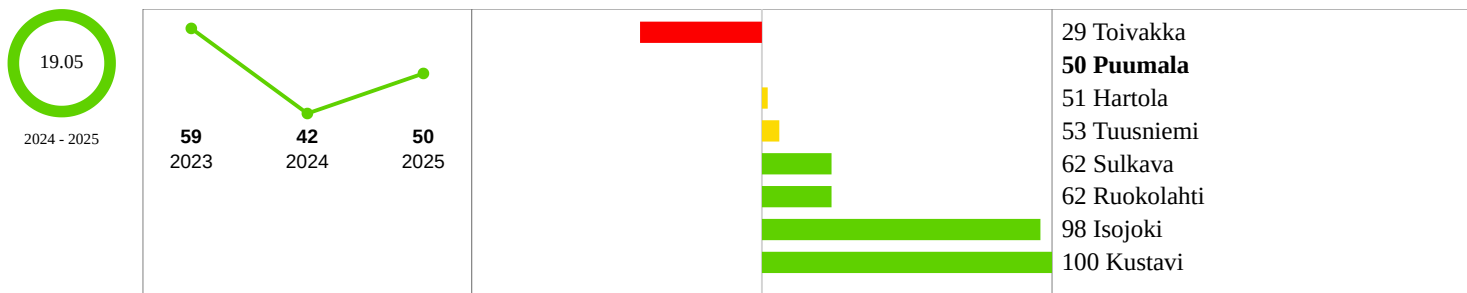
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori



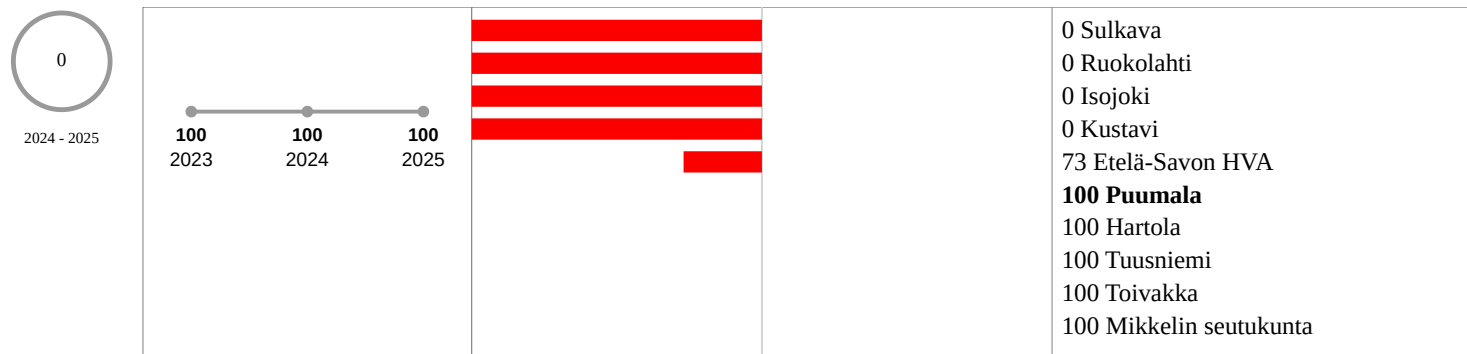
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä



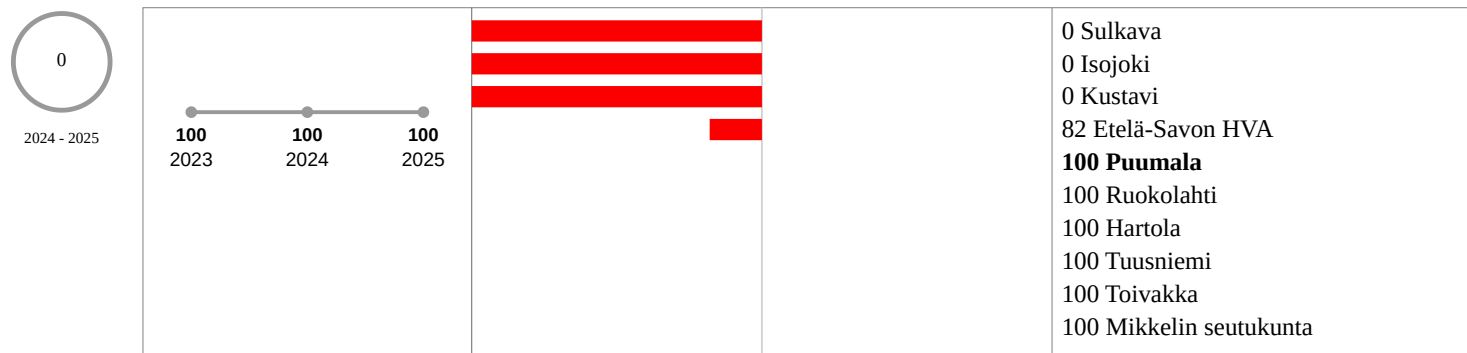
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori



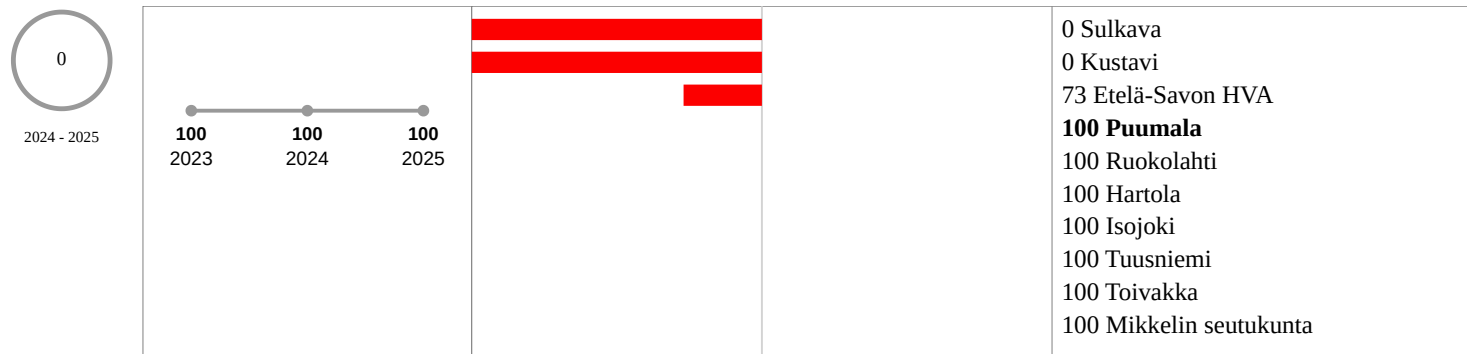
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista



Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista



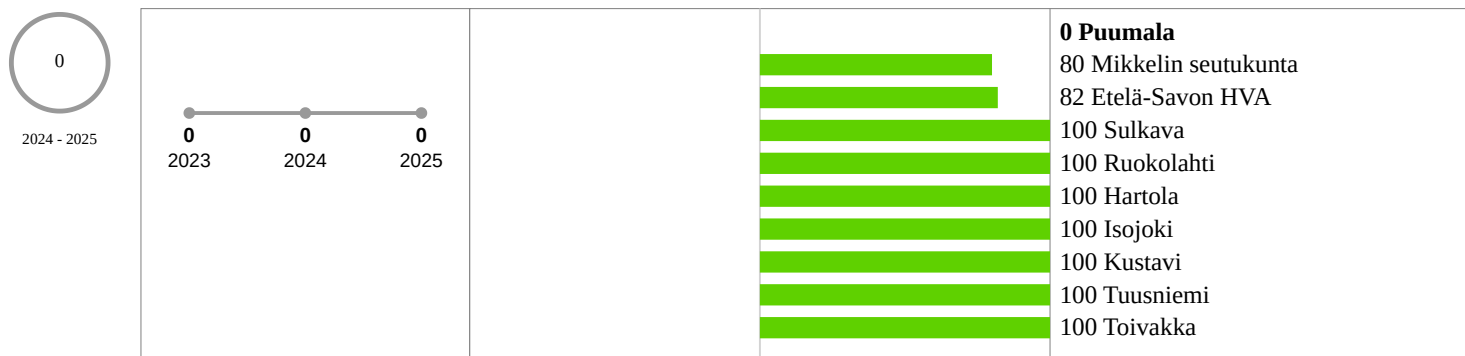
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen



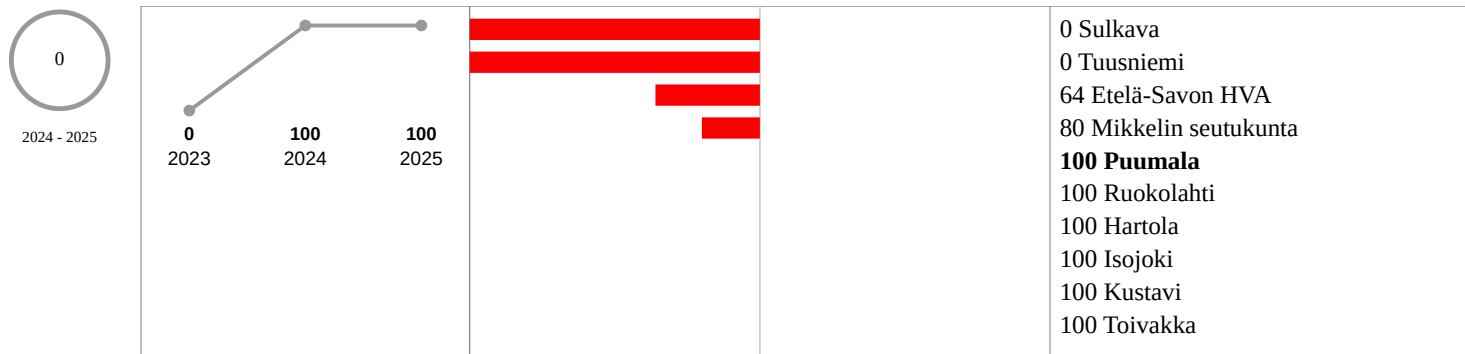
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä



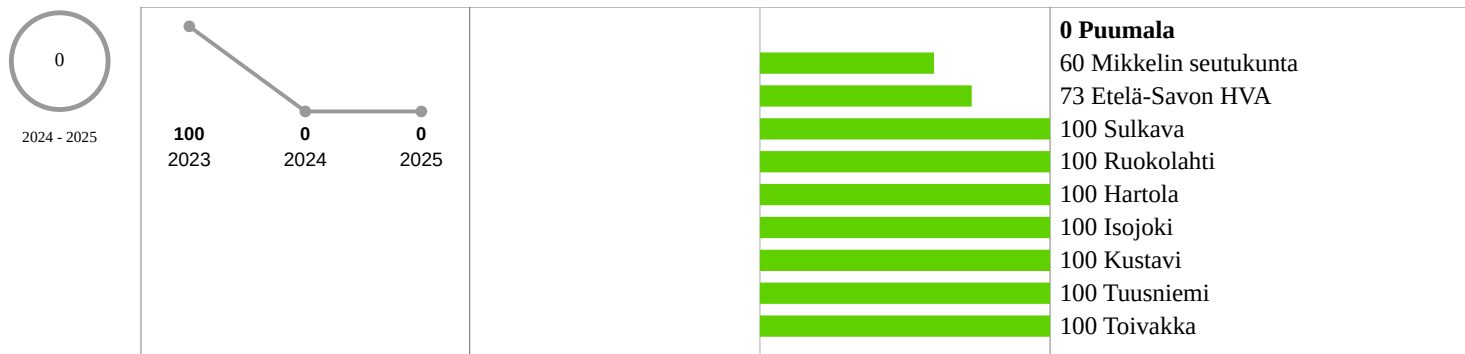
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja



Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa



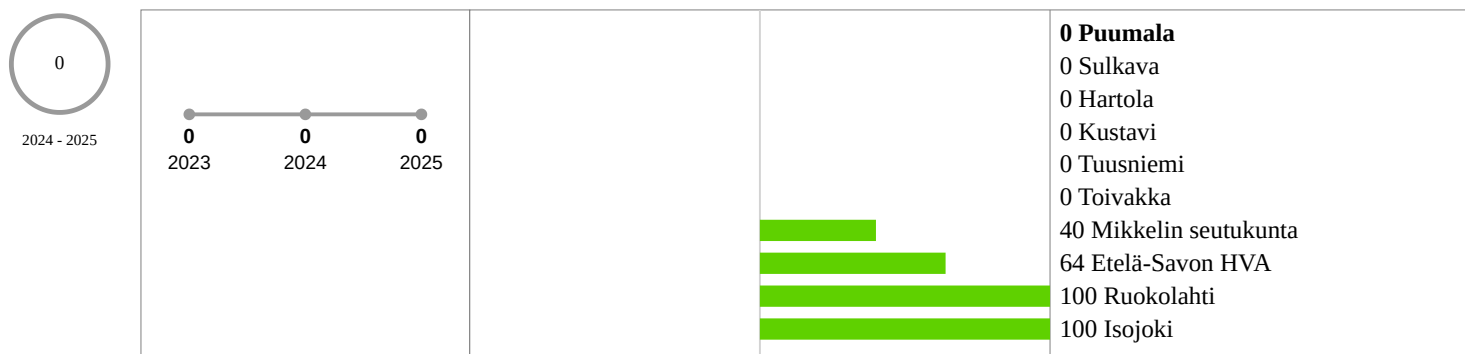
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen



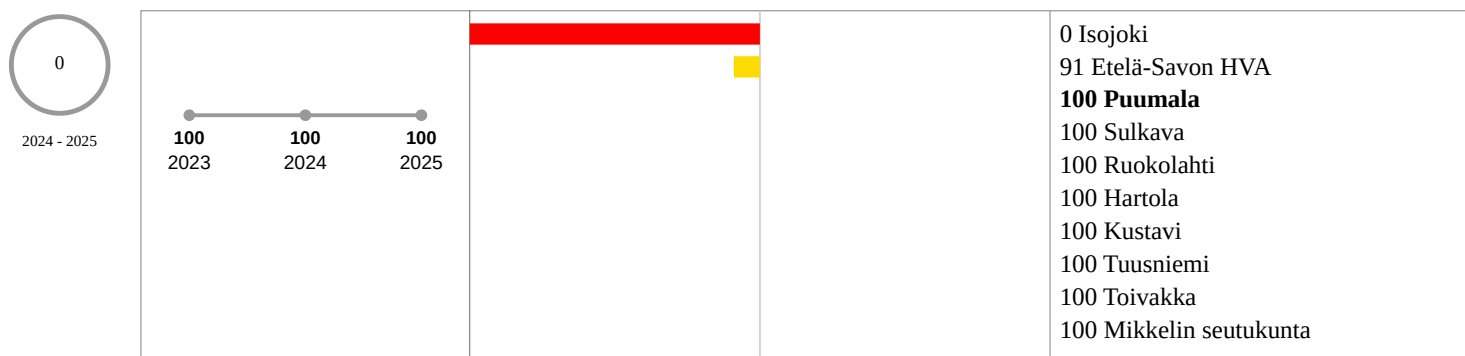
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille



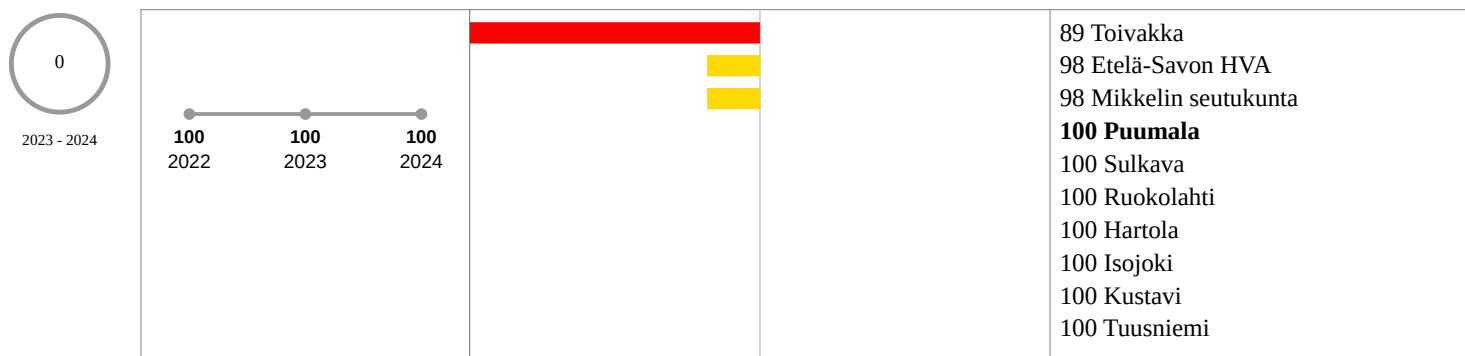
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin



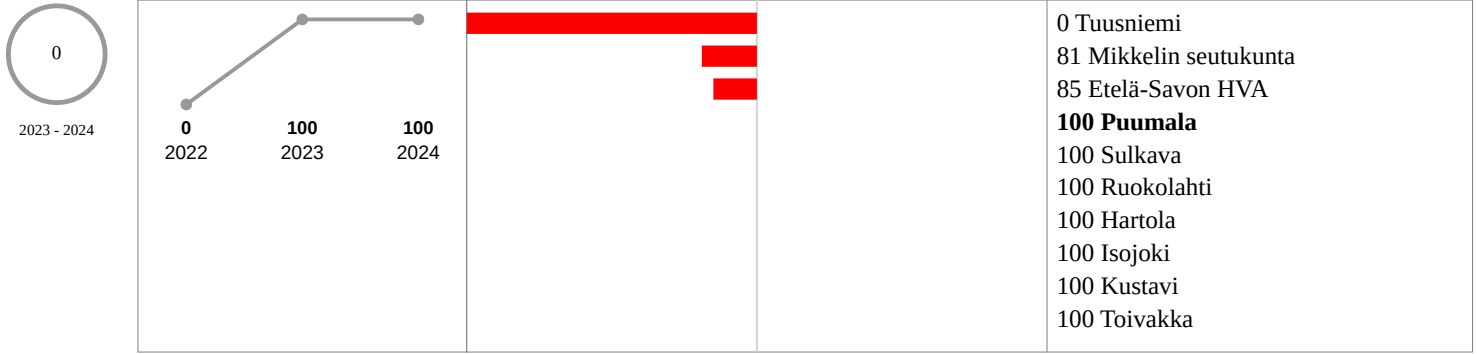
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä



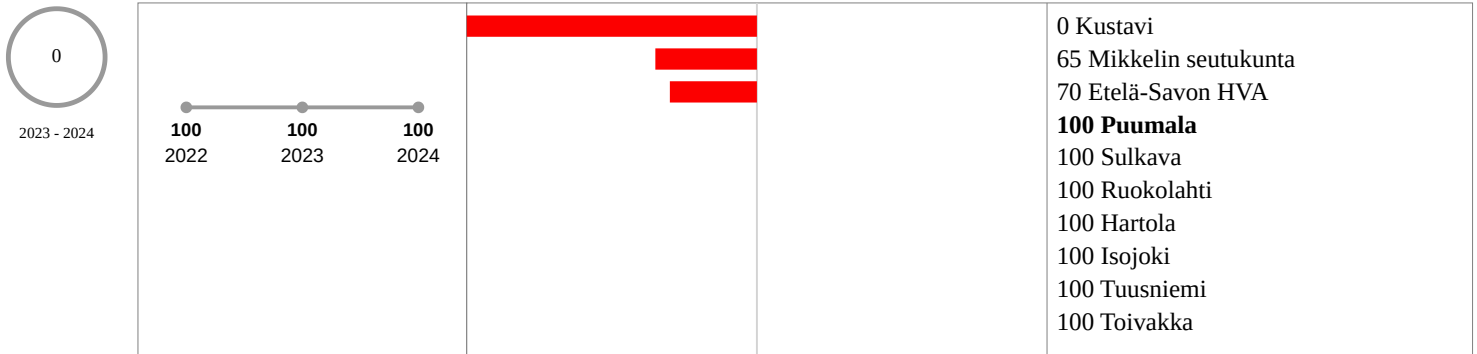
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus



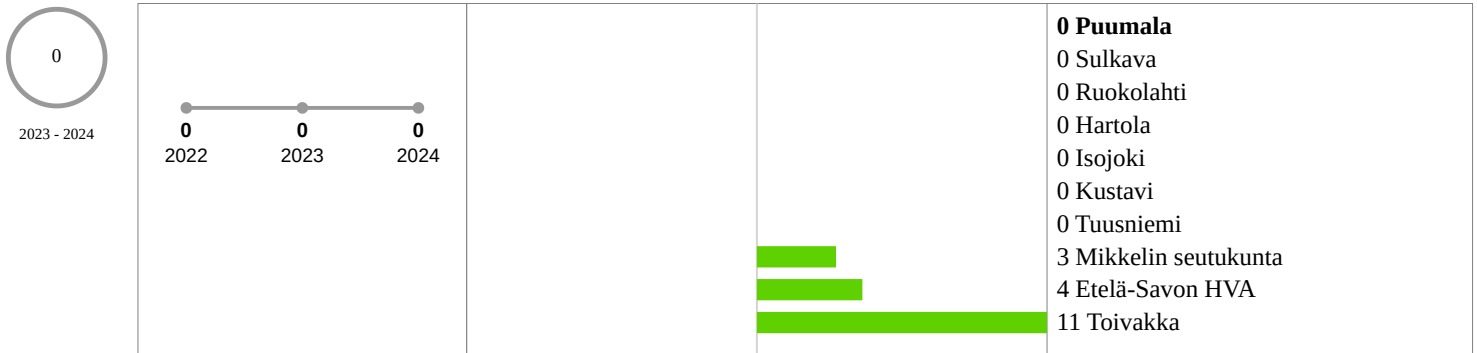
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa



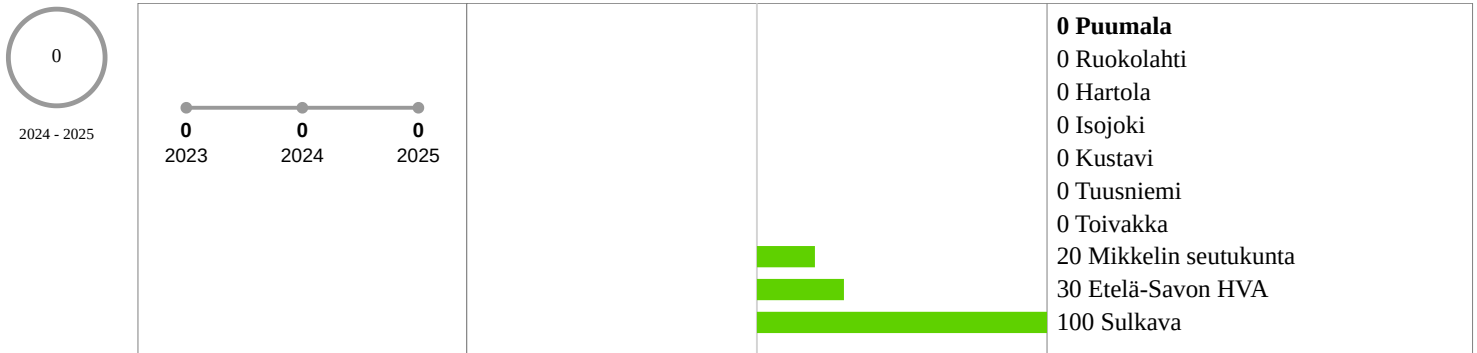
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit



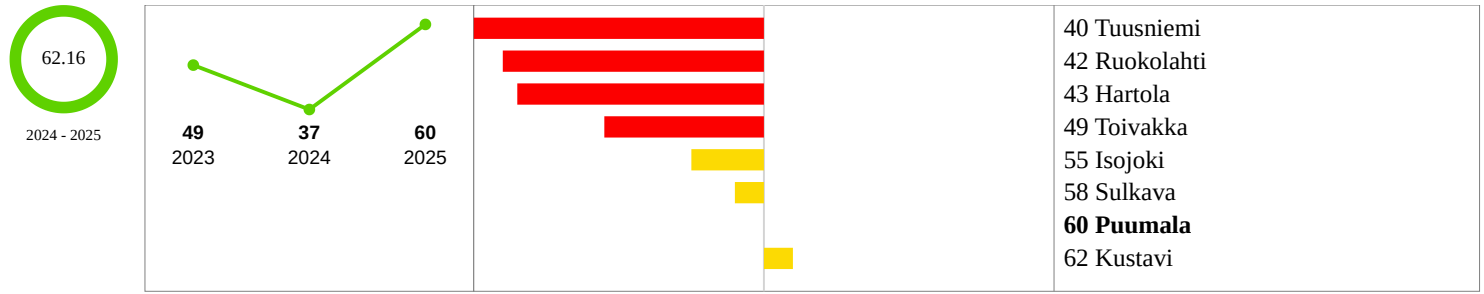
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä



Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä



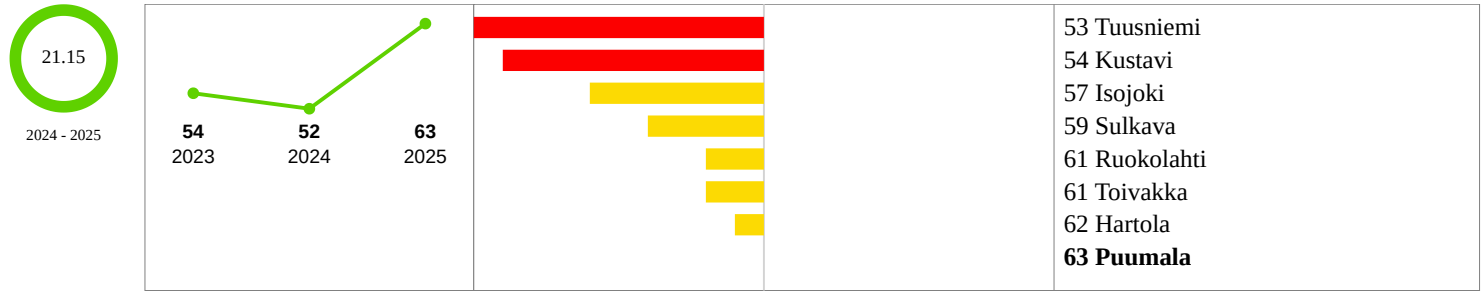
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)



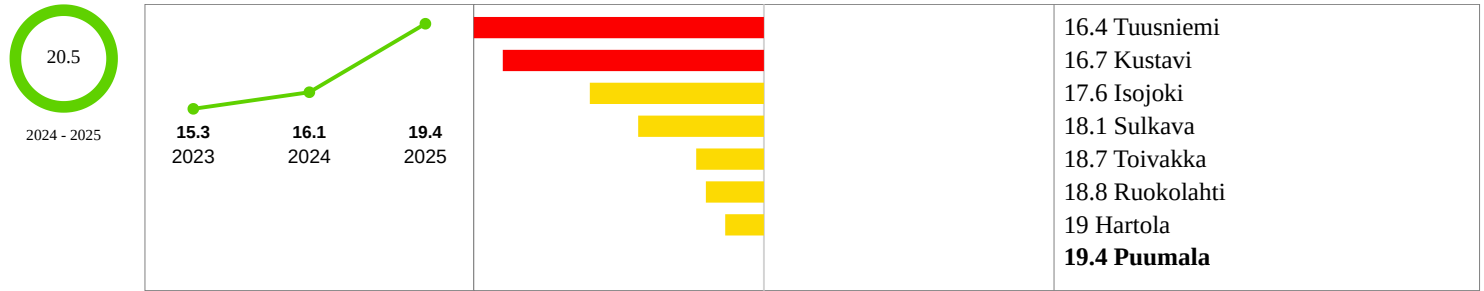
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)



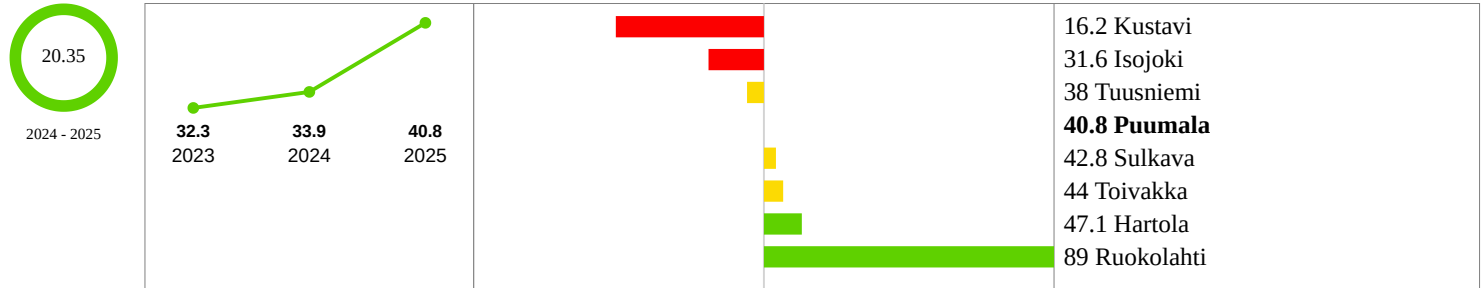
HYTE-kerroin, 0 - 100



HYTE-kerroin euroa / asukas



HYTE-kerroin, 1 000 euroa



## Elinvoima

### Väestö

Väestö 31.12.



2023 - 2024



Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta



2023 - 2024



Lapsiperheet, % perheistä



2023 - 2024



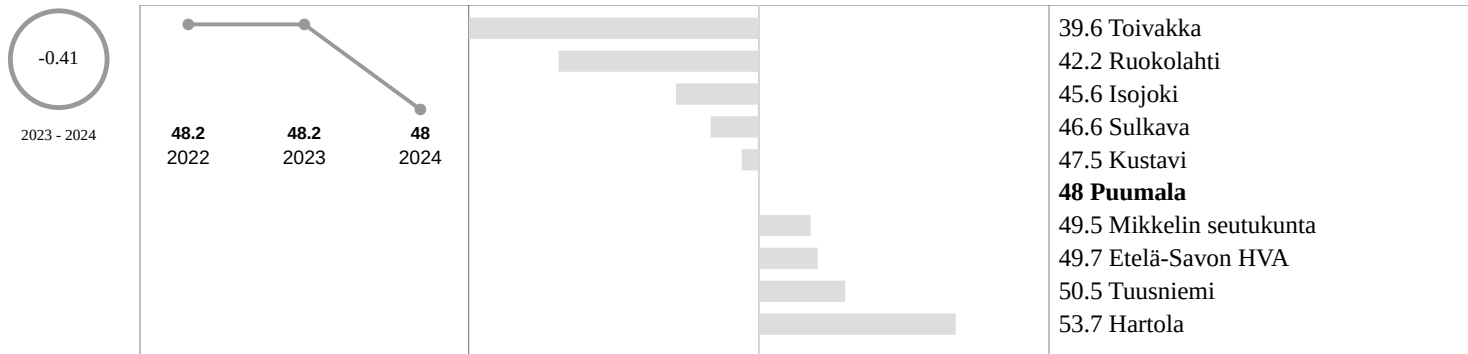
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä



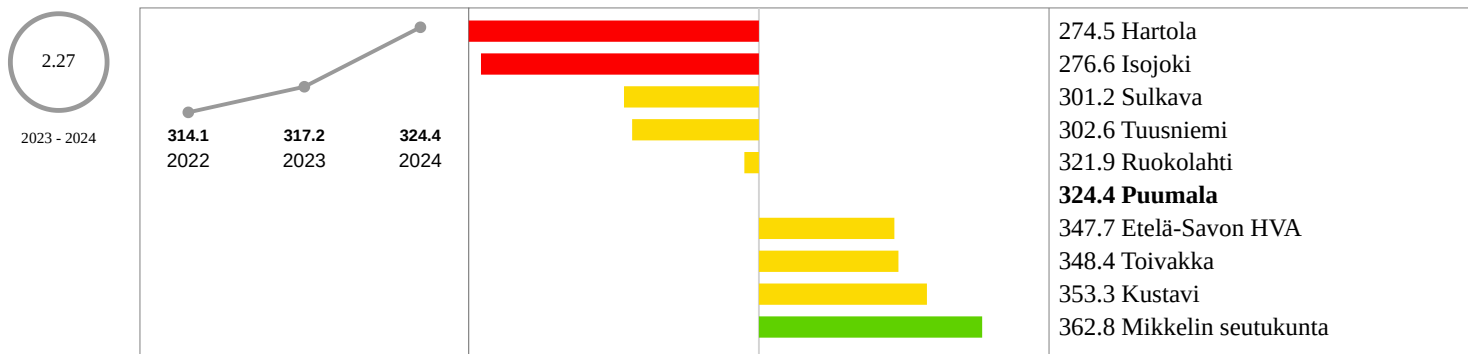
2023 - 2024



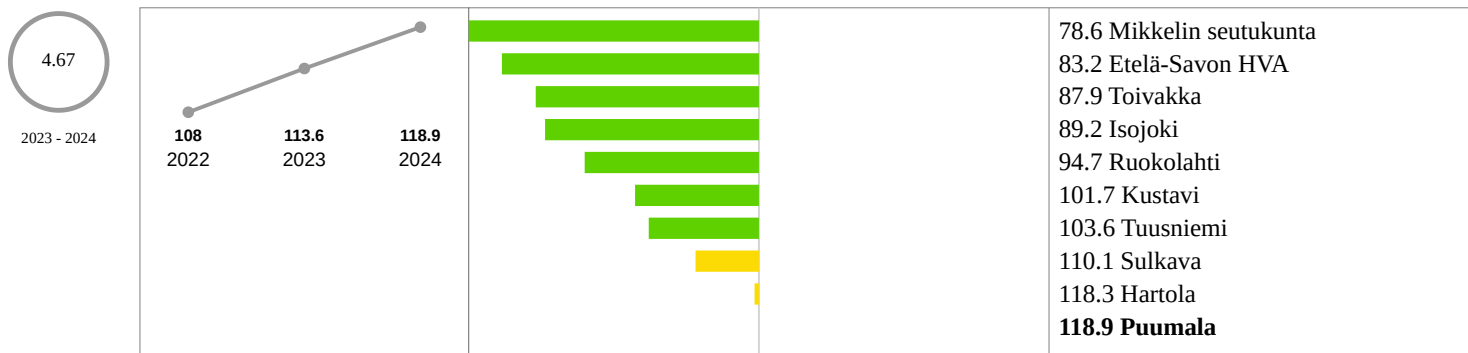
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista



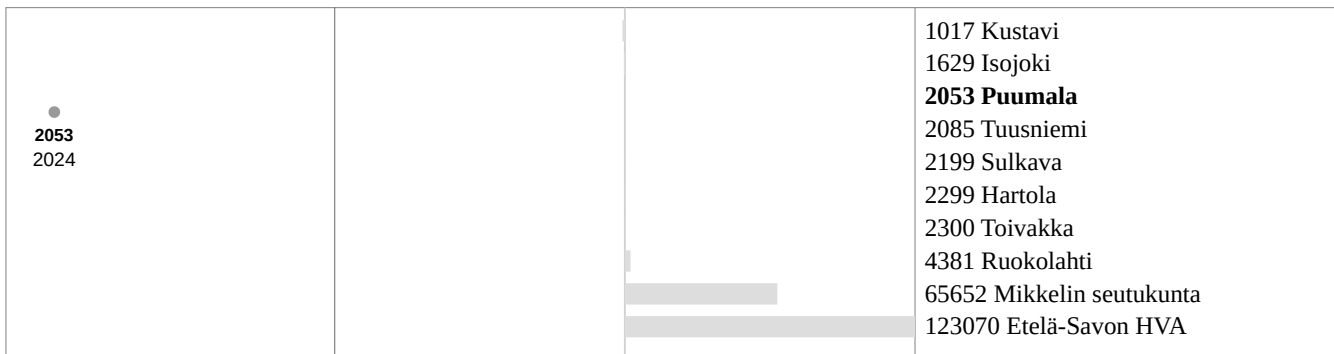
Koulutustasomittain



Huoltosuhte, demografinen



Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

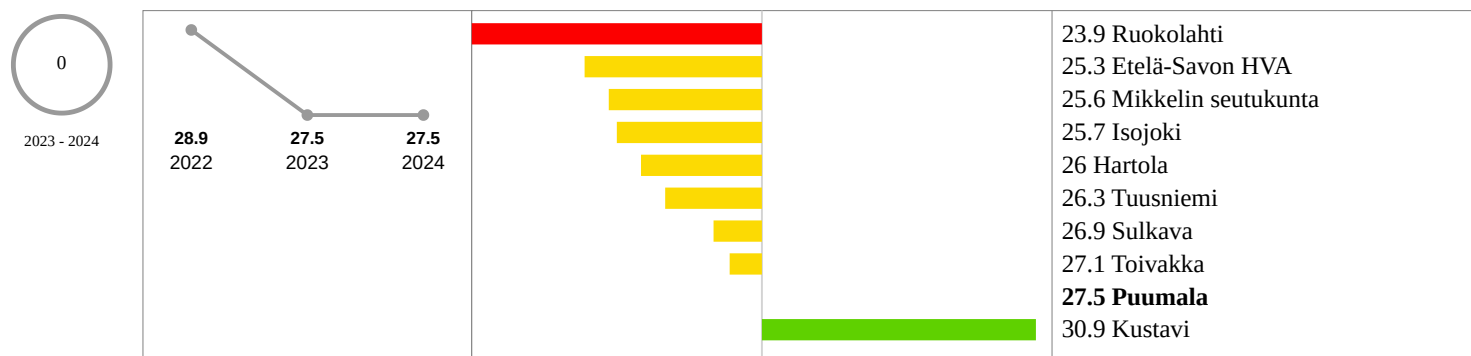


Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

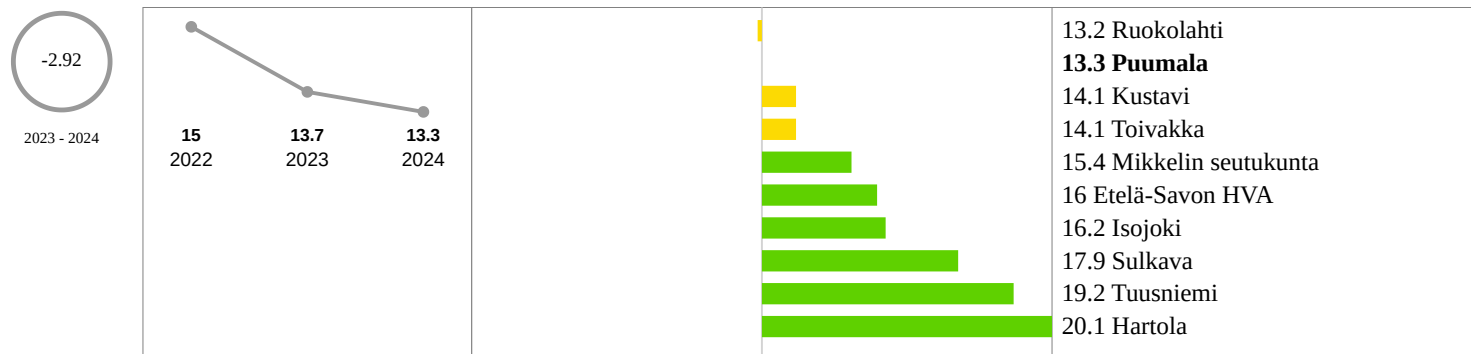


Elinvoima

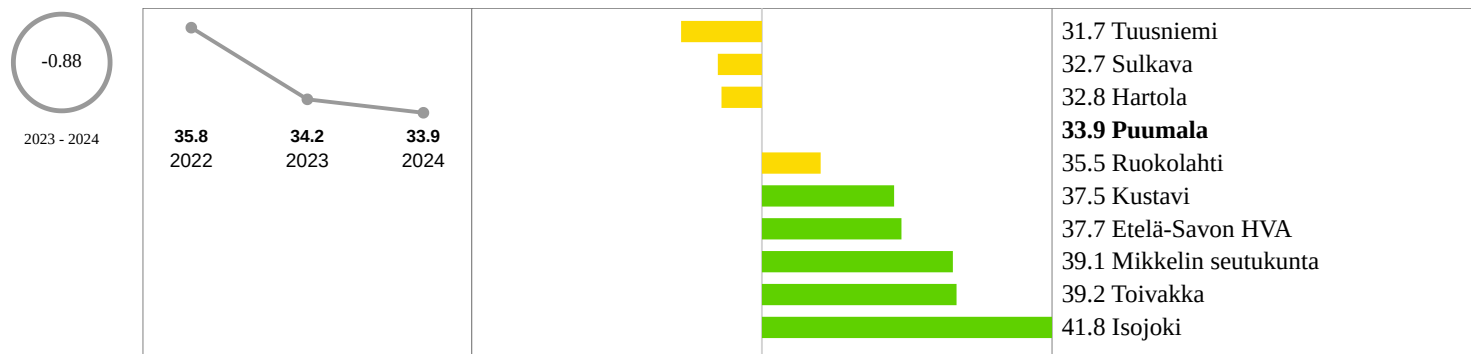
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot



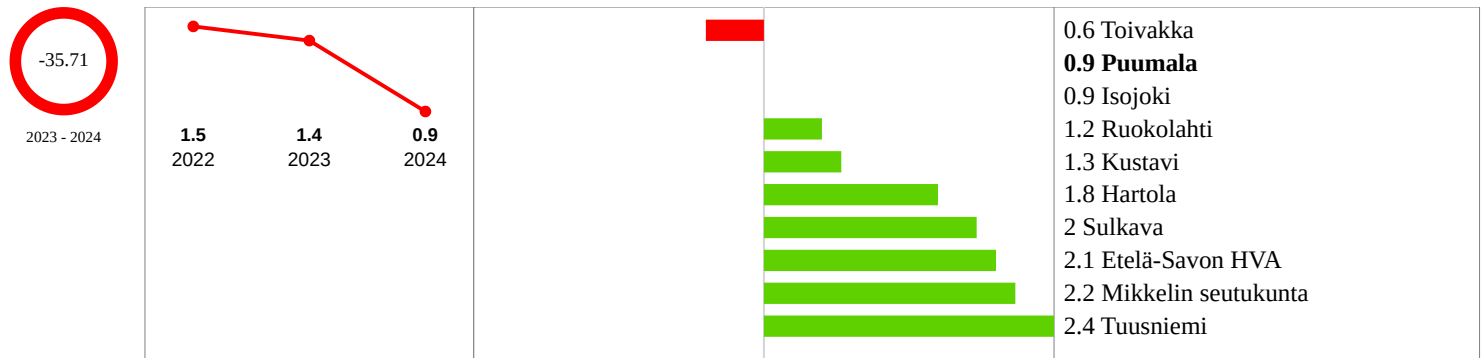
Kunnan yleinen pienituloisuusaste



Työlliset, % väestöstä



## Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



## TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

## Talous

Vuoden 2022 talousosion tulokset näyttävät osin haastavilta Puumalan osalta. Uusimpia tilastoja ei ole vielä julkaistu Sotkanet.fi-tietokantaan. Sekä valtionosuuksissa että vuosikatteessa on hieman alenemaa. Suhteellisessa velkaantuneisuudessa on reilua nousua, mutta kyseisen indikaattorin osalta Puumalan tilanne on verrokkikuntien parhain. Verotulokertymässä on nousua edeltävään vuoteen verrattuna. Lainakanta asukasta kohden on puolestaan huomattavan alhainen verrokkikuntiin nähden.

## Hyte-kerroin

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Puumalassa HYTE-kerroin oli 64 vuonna 2023. Siinä on merkittävää nousua edelliseen vuoteen nähden (2024: 52). Puumalan saama euromäärä on 19,4€ (v. 2024: 16.1€) Puumalan HYTE-kerroin ja euromäärä asukasta kohden oli verrokkiryhmän korkein.

## Elinvoima

Gini-kertoimen Indikaattori ilmaisee tarkasteltavan alueen asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen jakautumista. Gini-kertoimen laskennassa asuntokunnan käytettävissä oleva rahatulo jaetaan asuntokunnan kulutusyksikköluvulla. Kulutusyksikköluvu huomioi sen, että asuntokunnat ovat kooltaan ja rakenteeltaan erikokoisia. Asuntokunnan käytettävissä olevat rahatulot on muodostettu laskemalla yhteen asuntokunnan jäsenten yhteenlasketut palkkatulot, yrittäjätulot, omaisuustulot (pl. laskennalliset tuloerät) sekä saadut tulonsiirrot ja vähentämällä näistä maksetut tulonsiirrot. Asuntokunnan kulutusyksikköluvu summataan asuntokunnan jäsenistä siten, että asuntokunnassa yksi aikuinen saa arvon 1, muut yli 13-vuotiaat saavat arvon 0,5 ja alle 13-vuotiaat lapset saavat arvon 0,3. Kulutusyksikköluvulla jaetusta käytettävissä olevasta rahatulosta käytetään yleisesti nimitystä ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo, mikä Gini-kertoimen laskennassa viedään asuntokunnan jokaiselle jäsenelle. Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Gini-kertoimessa tuloerojen taso on kiteytetty yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja yhden välillä. Gini-kertoimen arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen maksimiarvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Työllisyys ja työttömyys ovat keskeisimmät tuloeroihin vaikuttavat tekijät. Hyvin suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista koheesiota, luottamusta ja liikkuvuutta, joiden heikkenemisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja talouteen. Puumalan Gini-kerroin on verrokkiryhmän toiseksi korkein. Erot muihin ovat kuitenkin varsin maltilliset.

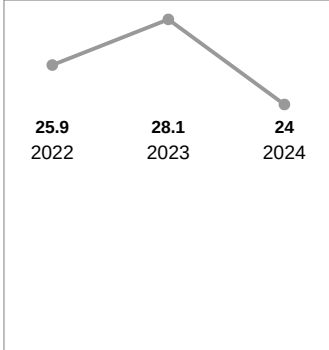
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien 25-64-vuotiaiden määrä on laskenut merkittävästi verrattuna vastaavan ikäiseen väestöön.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

**Hyvinvointi**

**Turvallisuus, asuminen ja ympäristö**

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

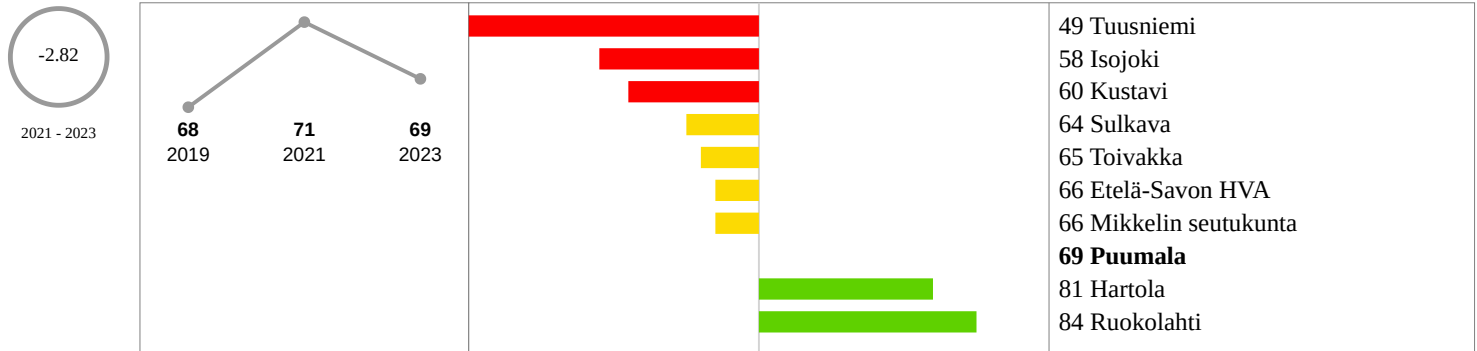


<b>24 Puumala</b>
25.7 Etelä-Savon HVA
25.7 Mikkelin seutukunta
27.3 Sulkava
27.5 Ruokolahti
27.5 Hartola
28.9 Isojoki
33.8 Toivakka
36.5 Tuusniemi
54.2 Kustavi

## Palvelut

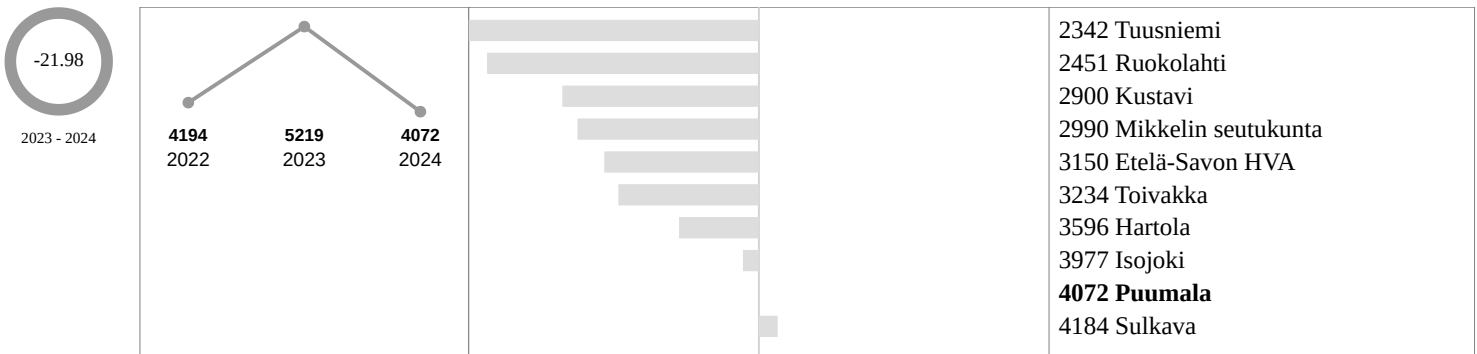
### Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä



### Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta



## LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

### Hyvinvointi

Kouluterveyskyselyyn tuloksia perusopetusikäisten osalta ei pystytä tarkastelemaan Puumalan osalta tarkemmin julkisesti, sillä kouluterveyskyselyyn osallistuneiden vuosiluokittainen oppilasmäärä on sen verran pieni, että tuloksia ei julkaista. Tämän vuoksi usea lapsiin ja nuoriin kohdentuva indikaattori jää tarkastelematta tässä raportissa.

### Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien prosentuaalinen osuus kaikista lapsiasuntokunnista on laskenut vuodesta 2023 (28,1%) vuoteen 2024 (24%). Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun. Noin neljännes puumalalaisista lapsiasuntokunnista asuu määritelmän perusteella ahtaasti.

### Koulu

TEAvisarin (TEAvisari on työväline kunnille ja kouluille ja sen tiedot kuvaavat terveydenedistämiseksi eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi) tulokset osoittavat koulun osalta hienoista laskua kokonaispistemäärässä.

### Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynneissä (yht. / 1 000) on noin neljänneksen laskua vuodesta 2023 vuoteen 2024. Nousu selittyy pitkälti syntyneiden lasten määrällä aiempiin vuosiin verrattuna.

## NUORET JA NUORET AIKUISET

### **NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto**

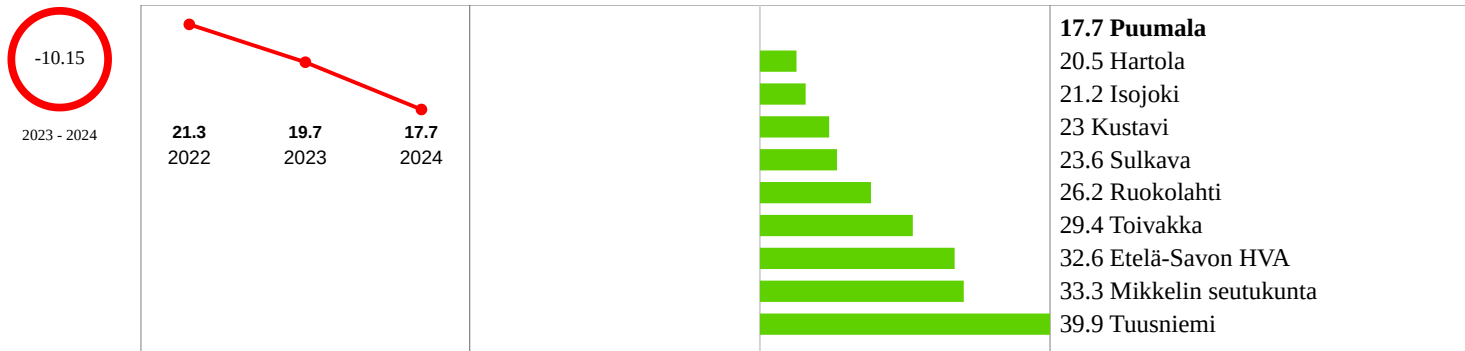
Tähän osioon kuuluvista indikaattoreista useat ovat sellaisia, joiden tulokset saadaan toisen asteen opiskelijoille suunnatusta kouluterveyskyselystä. Puumalan osalta vastauksia ei ole juuri saatavilla.

TYÖIKÄISET

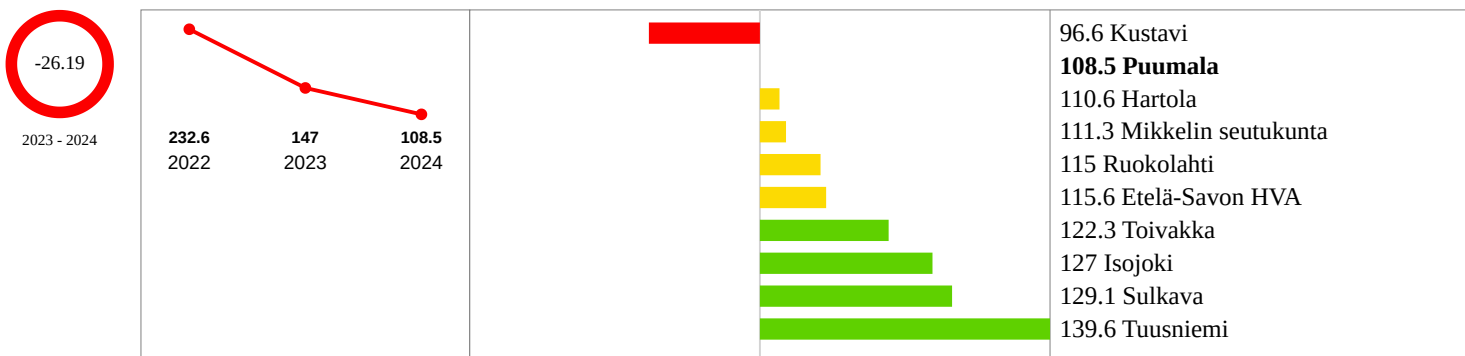
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

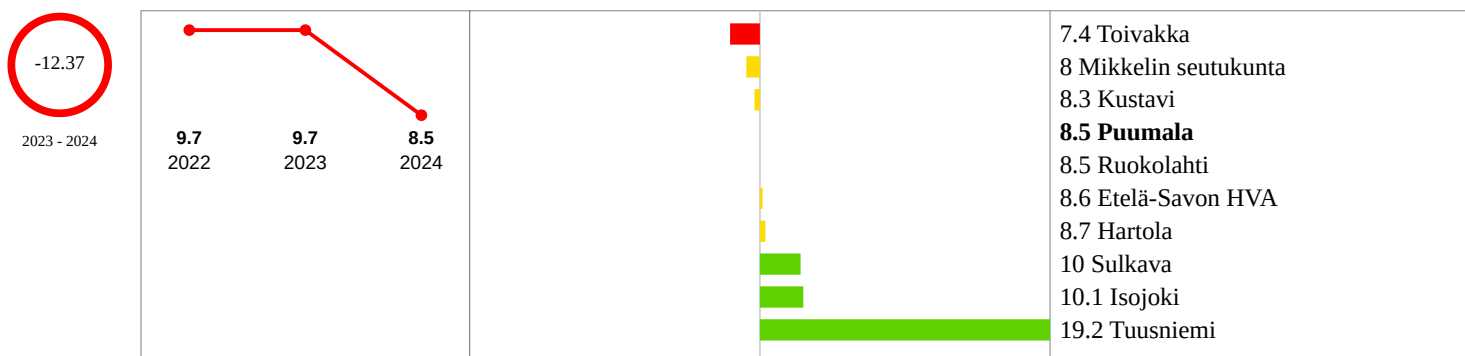
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä



Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä



Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



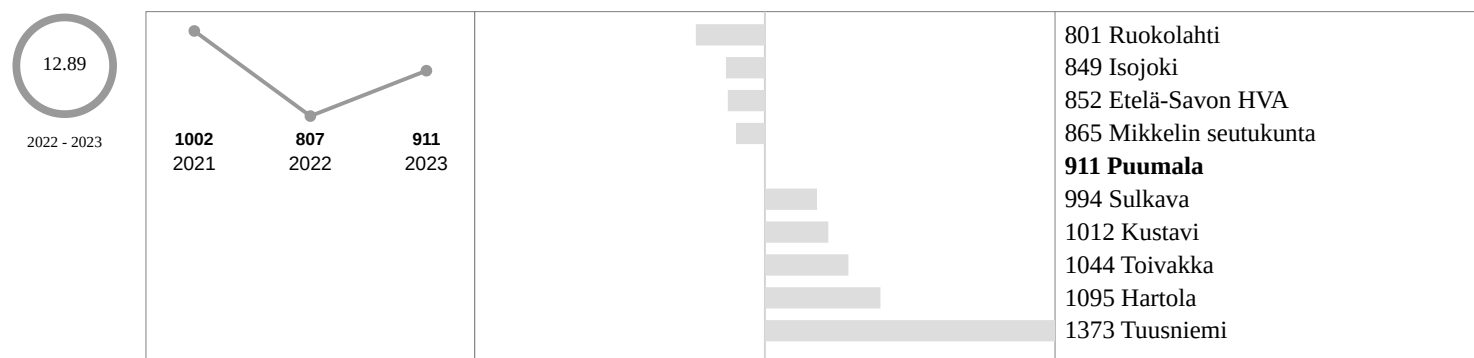
## Palvelut

### Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä



Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä



### TYÖIKÄISET - Yhteenveto

#### Hyvinvointi

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavien 25-64-vuotiaiden osuus on selvässä laskussa. Tässä indikaattorissa Puumala on verrokkiryhmänsä priimus. Myös työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus samanikäisestä verrokkiryhmästä on laskussa.

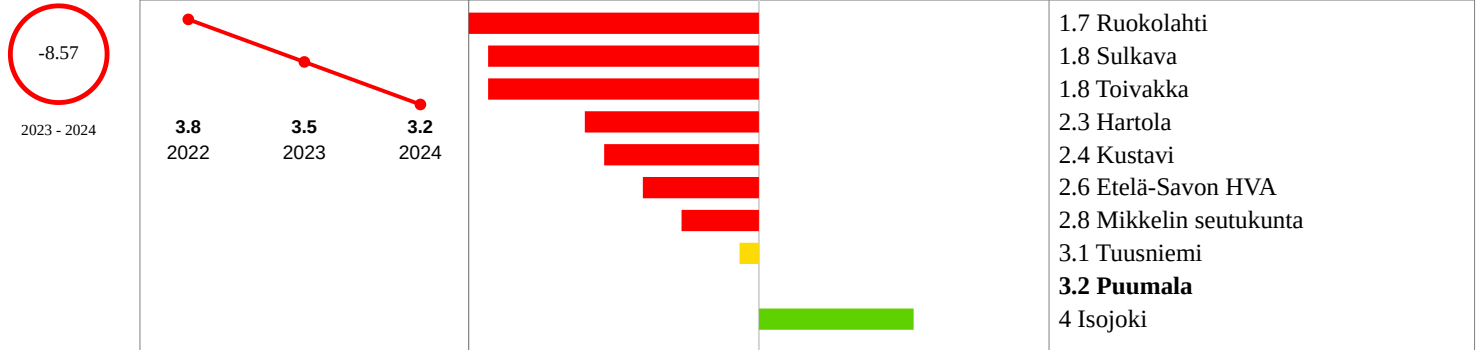
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit ovat kasvaneet työikäisten ja nuorten osalta. Sijoitus verrokkiryhmässä on kuitenkin keskitasoa.

IKÄIHMISET

**Hyvinvointi**

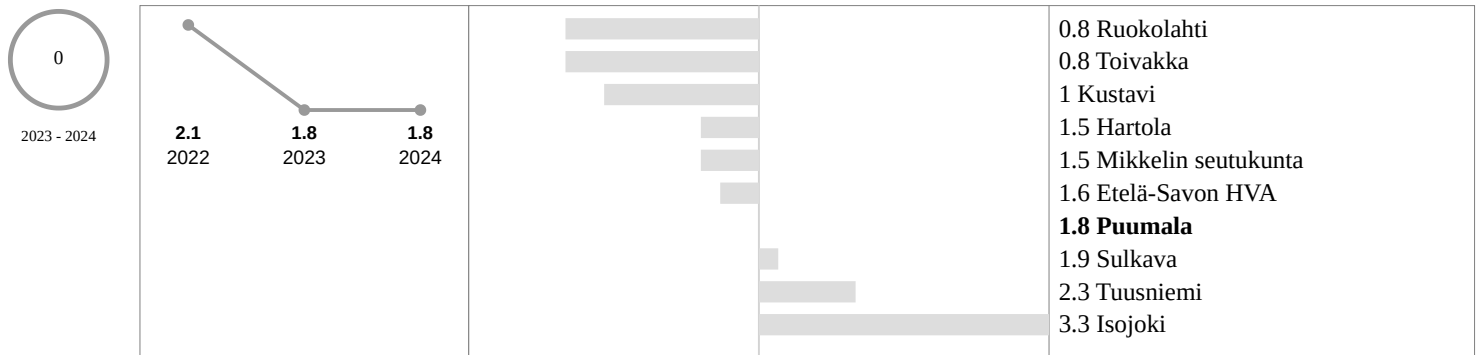
**Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus**

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä



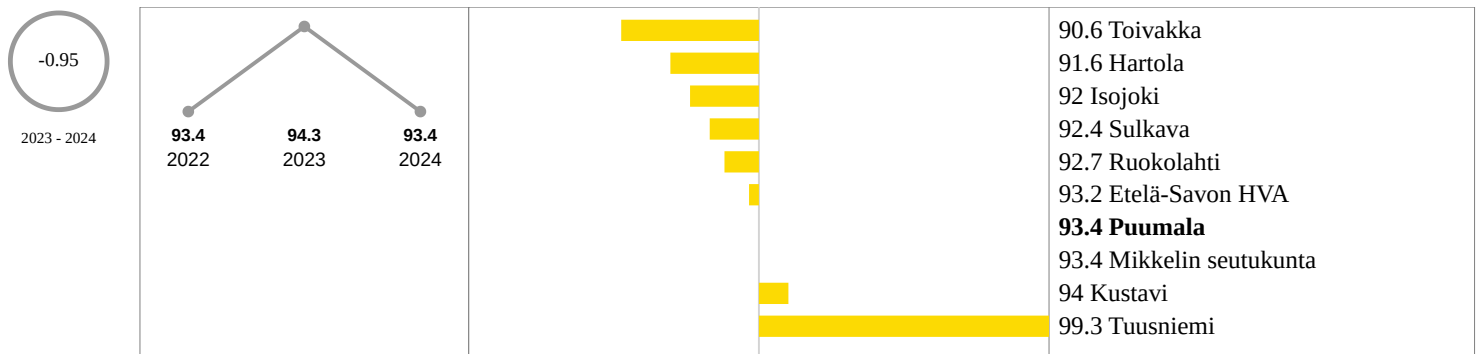
**Opiskelu, työ ja toimeentulo**

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä



**Turvallisuus, asuminen ja ympäristö**

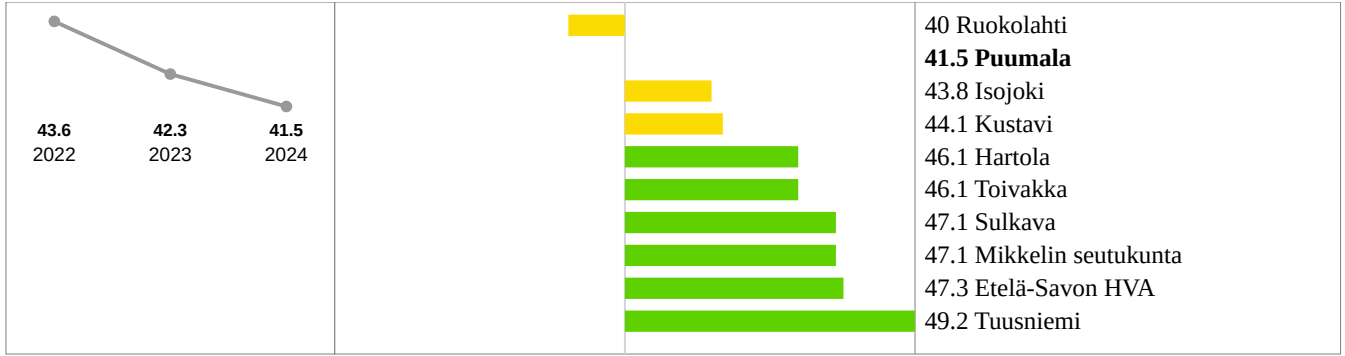
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä



Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä



2023 - 2024



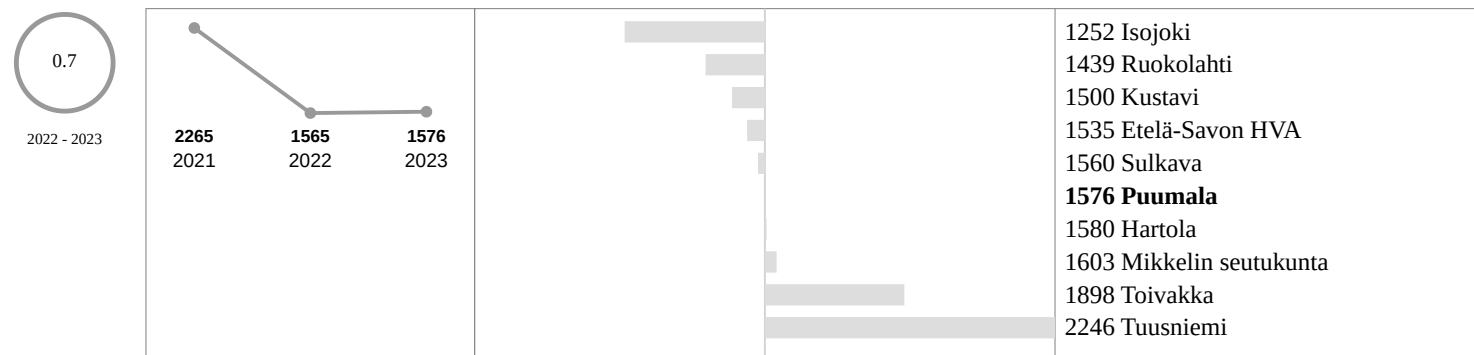
## Palvelut

### Sosiaali- ja terveydenhuolto

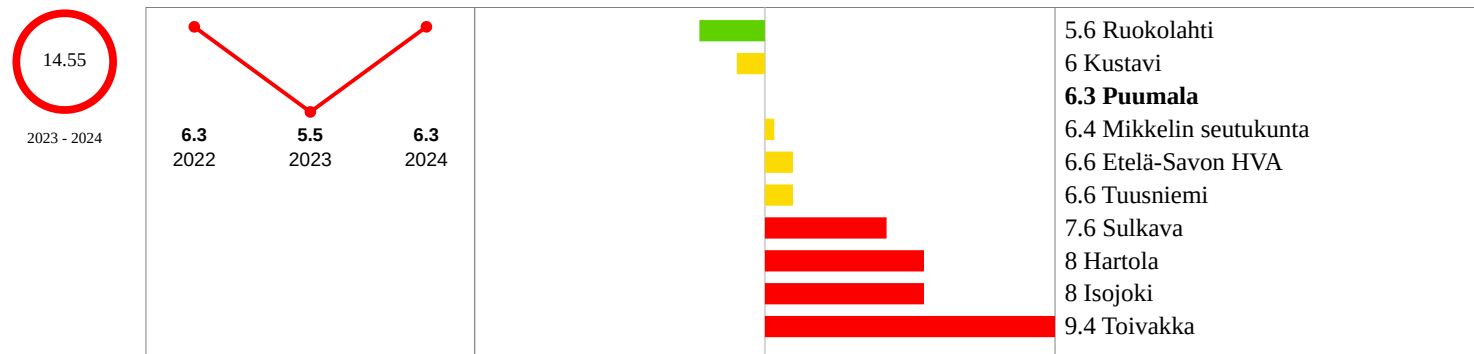
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä



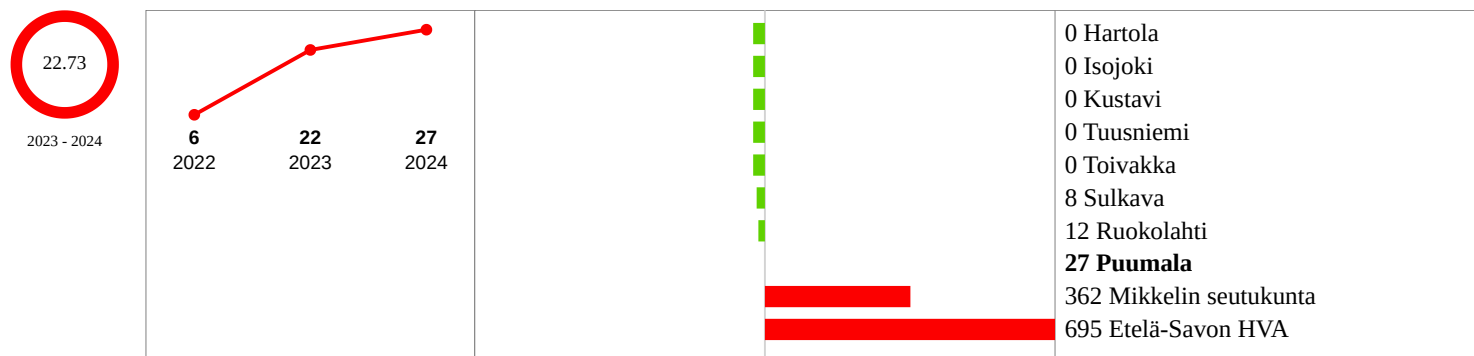
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä



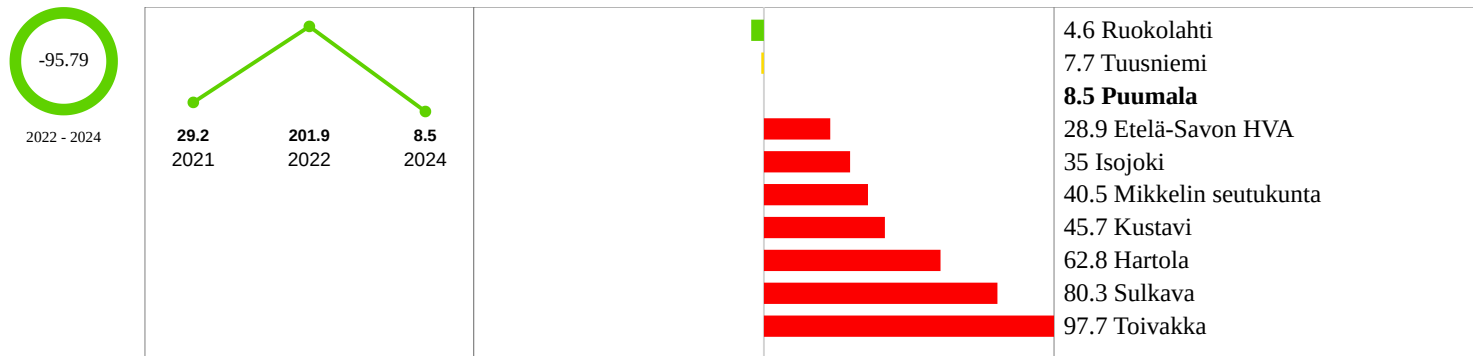
lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä



Ikäntyneiden perhehoito, asiakkaita 31.12.



Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä



**IKÄIHMISET - Yhteenveto**

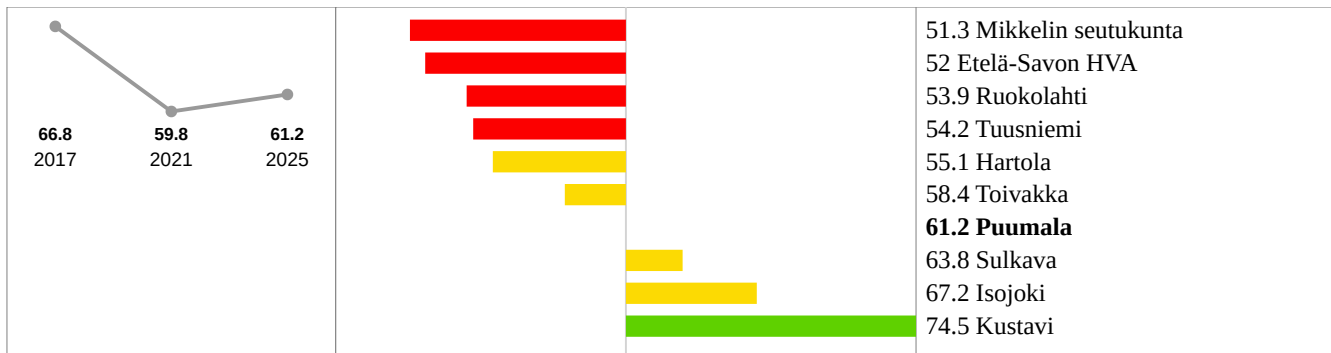
Indikaattoreista erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden osuus on laskenut puumalalaisten ikäihmisten keskuudessa vuodesta 2023 vuoteen 2024. On kuitenkin huomioitava, että kyseinen prosentiosuus (3,2%) on verrokkikuntiin nähden toiseksi korkein. Täyttäkansaneläkettä saavien osuus on pysynyt samana vuodesta 2023 vuoteen 2024. Indikaattori ilmaisee täyttä kansaneläkettä vuoden lopussa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestötietona käytetään keskiväkilukua. Täyden kansaneläkkeen saajia ovat henkilöt, joilla on vain vähän tai ei lainkaan ansioeläkkeitä.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

## Hyvinvointi

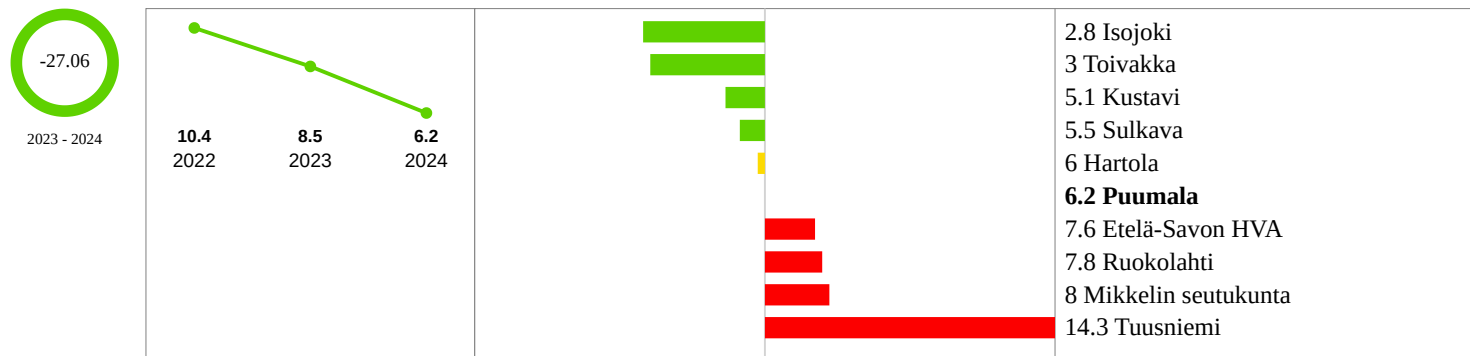
### Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %



### Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

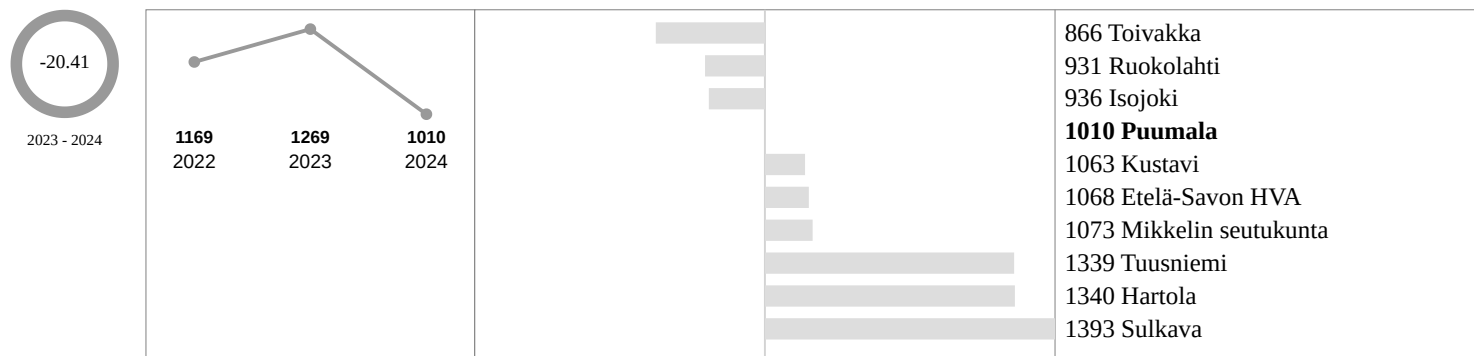
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta



## Palvelut

### Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta



### KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrässä / 1 000 asukasta kohden on selvässä laskussa. Korkea sijoitus verrokkikuntiin nähden johtunee Puumalan merkittävästä kulttuuritarjonnasta asukasmäärään nähden.

## 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Taulukko

## 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Hyväksytty:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 27.3.2025,

Aluehallitus 5.5.2025,

Aluevaltuusto 26.5.2025

linkki:<https://etelasavonha.fi/eloisa/kumppanuudet/hyte/>

## 4 Keskeiset opit valtuustokaudelta

## OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2026

### 5 Strategian painopisteet ja linjaukset

Strategia valmisteilla

Hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma tuodaan päätöksentekoon 2026.

### 6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Puumalan kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024-2025

Puumalan kunnan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2022-2025

Lyk toimintasuunnitelma 2023-2025

### 7 Hyvinvointisuunnitelma

Päivitetään vuonna 2026

## OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Hyvinvointilautakunta 17.3.2026

Kunnanhallitus 30.3.2026

Kunnanvaltuusto 4.5.2026

### 8 Suunnitelman laatijat

Hyte-työryhmä

### 9 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä